

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ДАЛЯ

ВЕРДЖЕНО

Голова Пріємальної комісії

О. В. Поркуян

« 24 » 06. 2024 р.

ПРОГРАМА

фахового вступного випробування
для прийому на навчання для здобуття освітнього ступеня бакалавра
спеціальності 053 – «Психологія»
за освітньою програмою «Психологія соціальної роботи»
на основі здобутого раніше освітнього ступеня
або освітньо-кваліфікаційного рівня

Київ – 2024

Програма складена на підставі навчального плану спеціальності 053 «Психологія» за освітньою програмою «Психологія соціальної роботи».

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:

д.психол.н., доц. Блискун О.О.
к.психол.н., доц. Побокіна Г.М.

ПОГОДЖЕНО:

І ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Прийом здобувачів вищої освіти на навчання для здобуття освітнього ступеня бакалавра на основі здобутого раніше освітнього ступеня або освітньо-кваліфікаційного рівня (бакалавр, магістр, спеціаліст) здійснюється за результатами складання вступних випробувань.

Мета вступного випробування: оцінити рівень підготовленості вступників для навчання за програмою підготовки бакалавра за спеціальністю 053 «Психологія» за освітньою програмою «Психологія соціальної роботи» з метою конкурсного відбору на навчання у СНУ ім. В. Даля в 2024 році.

Завдання вступного випробування полягає у тому, щоб оцінити рівень володіння компетентностями вступників, які повинні продемонструвати такі програмні результати:

- здатність використовувати теоретичні знання та практичні уміння і навички для успішного розв'язання складних життєвих ситуацій та практичних проблем під час професійної діяльності у галузі психології соціальної роботи;
- визначати вагомість та переконливість аргументів в оцінці психологічних умов та обставин у соціальній роботі;
- здійснювати синтез відповідних психологічних концепцій у контексті аналізованої проблеми у соціальній роботі і демонструвати власне бачення шляхів її розв'язання;
- формулювати власні обґрунтовані судження на основі аналізу відомої проблеми у соціальній роботі;
- давати короткий висновок щодо окремих психологічних проблем у соціальній роботі з достатньою обґрунтованістю;
- оцінювати недоліки і переваги аргументів, аналізуючи психологічну проблему у соціальній роботі;
- використовувати різноманітні інформаційні джерела для засвоєння складних питань з певної психологічної теми у соціальній роботі;
- вільно володіти письмовою та усною державною мовою, правильно вживаючи психологічну термінологію;

- застосовувати набуті знання у різних ситуаціях, виокремлювати психологічно значущі факти і формувати обґрунтовані психологічні висновки у соціальній роботі;

- надавати консультації клієнтам у різних ситуаціях у соціальній роботі.

Зміст програми відповідає компонентам освітньої програми «Психологія соціальної роботи» та їх логічній послідовності.

Порядок проведення вступних випробувань регламентується Правилами прийому до Східноукраїнського національного університету в 2024 році.

II ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Необхідний обсяг сформованих фахових компетентностей вступника, що поступає на навчання на основі здобутого раніше освітнього ступеня або освітньо-кваліфікаційного рівня, забезпечують наступні дисципліни, передбачені навчальним планом освітнього ступеня бакалавра зі спеціальності 053 «Психологія» за освітньою програмою «Психологія соціальної роботи».

«Соціальна психологія»

Методологічні проблеми соціальної психології. спілкування особистості, сторони спілкування, спілкування як умова розвитку особистості. Соціалізація особистості, основні етапи соціалізації, інститути соціалізації й їх функції. Проблеми віктимології у соціальній психології. Людина як жертва соціалізації. Методологічні й теоретичні проблеми суспільства у соціальній психології, великі групи, їх види й соціально-психологічні особливості. Вітчизняні й зарубіжні напрямки вивчення малих груп, їх характеристика, рівні розвитку. Соціальний статус й ролі особистості, міжособистісні стосунки у малій групі, соціальні конфлікти. Соціальний контроль, його форми, основні функції й методи. Засоби масової комунікації, чутки, мода, механізми впливу.

«Основи конфліктології»

Предмет конфліктології. Основні принципи дослідження конфліктів. Соціально – історичні та теоретичні передумови виникнення конфліктології.

Розвиток конфліктології як науки та навчальної дисципліни. Становлення конфліктології як науки в Україні та її розвиток на сучасному етапі. Зв'язок конфліктології з іншими науками. Методи наукових досліджень у конфліктології. Роль, мета, завдання, функції конфліктології в суспільстві. Причини виникнення психології конфлікту. Бачення конфлікту З.Фрейдом та К. Хорні. Основні методи конфліктології. Основні критерії конфлікту. Особливості дій конфліктантів в конфліктній ситуації. Конструктивне та деструктивне маніпулювання. Характеристика конфліктів за Г. Ложкіним та Н. Пов'якель. Основні фази конфлікту. Негативні тактики в конфлікті та їх характеристика. Структурні елементи конфлікту: конфліктна ситуація, інцидент, власне конфлікт. Складові конфлікту: конфлікуючі сторони, зона розбіжностей, уявлення про ситуацію, мотиви, дії. Конфліктна ситуація, правила її ефективного вивчення. Особливості сприйняття конфліктної ситуації. Правила поведінки і спілкування в конфліктній ситуації. Межі конфлікту: просторові, часові, суб'єктні. Формули виникнення конфліктів. Класифікація конфліктів. Прояви і типологія конфліктів. Види конфліктів залежно від кількості учасників; від природи виникнення; від рівня вираженості конфліктного протистояння; від потреб, через які виник конфлікт; від спрямованості впливу; від способу вирішення; від наявності об'єкта конфлікту; від можливих функцій конфлікту. Динаміка конфліктів: основні періоди розвитку та ескалації.

«Психологія та етика ділового спілкування»

Поняття спілкування, його значення в житті людини. Структура спілкування. Основні засоби спілкування. Основні функції спілкування. Спілкування як обмін інформацією. Зміст поняття «спілкування як взаємодія». Спілкування як сприймання і розуміння людьми один одного. Поняття «міжособистісна комунікація». Основні види спілкування, їх характеристика. Вплив ідей К. Роджерса на розвиток теорії міжособистісного спілкування. Основні правила міжособистісної комунікації за Е. Берном. Ефекти спілкування. Сутність «ефекту ореолу». Стереотипізація як ефект міжособистісного

сприйняття. Невербальні засоби спілкування. Паралінгвістичні та екстралінгвістичні засоби спілкування. Міжособистісний простір в процесі спілкування. Невербальна комунікація. Механізми виникнення страху перед публічним виступом. Наочність як засіб ілюстрації й доказовості у публічному виступі. Вплив екстравертованості, інтровертованості на процес спілкування. Вплив емпатійності на процес спілкування. Вплив толерантності, сором'язливості та невпевненості на процес спілкування. Вплив ригідності та мобільності на процес спілкування. Психологічний портрет суб'єкта ускладненого спілкування. Ефективне спілкування. Ефективна комунікація. Методичні прийоми, ефекти та психологічні закони ефективного спілкування. Бар'єри спілкування. Види ділового спілкування. Фази ділового спілкування. Форми і функції ділового спілкування. Стратегія і тактика ділового спілкування. Рівні ділового спілкування. Субординаційні та паритетні відносини. Поняття «афіліація». Особливості спілкування осіб із високою афіліацією.

«Психологічна характеристика соціальної роботи як професійної діяльності»

Виникнення та становлення соціальної роботи як науки. Соціальна робота як система наукових знань: дослідницький, діагностичний і продуктивний аспекти. Фундаментальна та прикладна складові соціальної роботи як науки. Об'єкт і предмет наукових досліджень соціальної роботи. Проблемне поле наукових досліджень із соціальної роботи. Місце та роль науки "соціальна робота" серед соціально-гуманітарних наук. Закономірності та принципи теоретичної соціальної роботи.

«Характеристика сучасних теорій соціальної роботи»

Інтегративний характер і теоретична незавершеність класифікації сучасних теорій соціальної роботи. Гуманістична теорія соціальної роботи - допомога через самопізнання та усвідомлення клієнтом своєї значущості та впливу навколишнього світу. Теорія соціальної роботи - орієнтація на ідею

допомоги клієнтові шляхом спільних колективних дій з підвищення самосвідомості та соціальних, змін у суспільстві.

«Функції психології в соціальній роботі та її психологічне забезпечення. Характеристика психологічних теорій як об'єднуючої основи соціальної роботи»

Орієнтація на ідею допомоги клієнту шляхом оптимізації його власних зусиль як спільна об'єднуюча основа психолого-орієнтованих теорій. Психодинамічна теорія соціальної роботи: її сутність, переваги та обмеження. Екзистенціальна теорія соціальної роботи - опора на уявлення клієнта про навколишній світ і власний соціальний статус.

Теорія кризового втручання - орієнтація на виведення клієнта з кризового стану. Гуманістична теорія соціальної роботи - допомога через самопізнання та усвідомлення клієнтом своєї значущості та впливу навколишнього світу.

Апробація і оформлення результатів соціально-психологічного дослідження. Впровадження досягнень науки і передового досвіду в практику. Формування творчої особистості соціального працівника.

«Психологічні методи і техніка вивчення соціальних проблем. Формування соціального контексту допомоги та вплив системних теорій соціальної роботи на індивіда»

Системна теорія соціальної роботи: виявлення та "зняття" впливу чинників оточення клієнта, інших людей і соціальних обставин. Системно-екологічна теорія соціальної роботи – ідея допомоги клієнту в пошуках своєї "екологічної ніші" в навколишньому природно-соціальному просторі. Соціальний контекст допомоги (соціальні детермінанти виникнення складних ситуацій; соціальні норми та патології; соціальний контроль за поведінкою індивіда як методологічна основа соціально-орієнтованих теорій). Соціально-радикальна теорія соціальної роботи: опора на ідею допомоги клієнту в розвитку його соціальної (зокрема політичної та правової) свідомості.

«Психологічні критерії ефективності соціальної роботи. Основні види прогнозування»

Методологічні основи адаптивно-соціалізаційної теорії соціальної роботи. Соціальна адаптація людини як процес взаємодії з навколишнім середовищем з освоєння нової соціальної ситуації. Біологічні та психологічні компоненти соціальної адаптації. Інформаційний та комунікативний механізми соціальної адаптації.

Допомога клієнту в адаптації до складної для нього (а відтак – нової) соціальної ситуації як базова ідея адаптивно-соціалізаційної теорії соціальної роботи. Соціалізація клієнта як накопичення соціального досвіду в процесі успішної адаптації до важких життєвих ситуацій за допомогою соціальних працівників.

«Теоретико-методологічні основи психологічних технологій соціальної роботи»

Соціальні технології як суспільне явище. Технологізація соціальних процесів. Сутність поняття соціальних технологій. Класифікація соціальних технологій. Типи соціальних технологій. Основні види соціальних технологій. Кваліфікаційні ознаки соціальних технологій. Соціальні технології у соціальній роботі.

Визначення технологій соціальної роботи. Основне завдання технологій соціальної роботи. Основні функції технологій соціальної роботи. Головні складові змісту технологізації соціальної роботи. Технологічні компоненти технологізації соціальної роботи. загальні технології соціальної роботи. Особливості застосування загальних технологій у соціальній роботі. Міждисциплінарні технології і методики соціальної роботи.

Структурно-логічна схема технологій соціальної роботи. Типова технологія соціальної роботи як певний алгоритм діяльності. Основні складові типової технології. Основні етапи типової технології: підготовчий, етап безпосередньої реалізації методів втручання, підсумковий етап. Підготовчий етап як етап вивчення ситуації, встановлення контакту, знайомства,

діагностики, планування. Етап реалізації як етап безпосереднього надання соціальних послуг, цикли етапу “заходи – оцінка – коригування”. Підсумковий етап як етап оцінки, продовження, припинення, стабілізації, згорання соціальної роботи. Соціальний супровід як особлива технологія соціальної роботи.

Оцінка як складова наукового супроводу впровадження соціальної роботи. Критерії ефективності соціальної роботи. Методи оцінки та джерела отримання інформації. Оцінка економічної ефективності як аргумент для продовження та розвитку соціального проекту. Моніторинг соціальних проектів як технологія комплексного наукового супроводу проектів впровадження соціальної роботи.

«Становлення психології соціальної роботи з різними групами клієнтів»

Соціально-демографічні проблеми суспільства. Сучасні протиріччя соціальної політики щодо різних груп населення. Соціальна робота як умова вдосконалення стосунків держави та різних груп населення. Історичні аспекти становлення роботи зі спеціальними групами клієнтів. Сучасні тенденції соціальної роботи з особливими групами клієнтів у різних країнах світу.

«Особливості психології соціальної роботи з різними групами клієнтів»

Спеціальні групи клієнтів як соціальна проблема. Види соціально небезпечних явищ: злочинність, алкоголізм, наркоманія, ВІЛ/СНІД. Людина в системі негативних явищ. Соціальна політика щодо спеціальних груп клієнтів. Сучасні теорії та практика запобігання стигматизації спеціальних груп клієнтів. Роль субкультурних відмінностей різних груп клієнтів. Причини конфліктної поведінки спеціальних груп клієнтів.

Список рекомендованих джерел:

1. Каширіна Є.В. Міждисциплінарний і міжгалузевий підхід у соціальній роботі : навчальний посібник / Є.В. Каширіна, Н.Є. Завацька. – Сєверодонецьк : Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2021. – 82 с.
2. Каширіна Є.В. Педагогічні основи професійної діяльності : навчальний посібник / Є.В. Каширіна, Н.Є. Завацька. – Сєверодонецьк : Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2021. – 43 с.
3. Каширіна Є.В. Теорія і практика соціальної інклюзії : навчальний посібник / Є.В. Каширіна, Н.Є. Завацька. – Сєверодонецьк : Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2021. – 52 с.
4. Каширіна Є.В. Теорія і практика соціальної роботи : навчальний посібник / Є.В. Каширіна, Н.Є. Завацька. – Сєверодонецьк : Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2021. – 52 с.
5. Каширіна Є.В. Психологія соціальної роботи : навчальний посібник / Є.В. Каширіна, Н.Є. Завацька. – Сєверодонецьк : Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2021. – 92 с.
6. Каширіна Є.В. Професійна реадптація безробітних: соціально-психологічний вимір : монографія / Н.Є. Завацька, К.Б. Аксенченко, І.Є. Жигаренко, Є.В. Каширіна, О.В. Ковальова, Г.М. Побокіна / Під наук. ред. Н.Є. Завацької. – Сєверодонецьк : Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2018. – 277 с.
7. Особистісно-професійна адаптація фахівців соціономічного профілю в умовах сучасного соціуму: соціально-психологічний вимір : монографія / І.Є. Жигаренко. – К. : ПВТП «LAT&K», 2020. – 258 с.
8. Побокіна Г.М. Менеджмент в соціальній роботі : навчальний посібник / Г.М. Побокіна, Н.Є. Завацька. – Сєверодонецьк : Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2021. – 100 с.
9. Побокіна Г.М. Практикум з соціальної роботи : навчальний посібник / Г.М. Побокіна, Н.Є. Завацька. – Сєверодонецьк : Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2021. – Ч. I. – 99 с.

10. Побокіна Г.М. Практикум з соціальної роботи : навчальний посібник / Г.М. Побокіна, Н.Є. Завацька. – Сєверодонецьк : Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2021. – Ч. II. – 78 с.
11. Побокіна Г.М. Соціально-психологічні особливості подолання особистісних деструкцій в умовах тимчасової втрати працездатності : монографія / Н.Є. Завацька, І.Є. Жигаренко, А.М. Журба, В.Ю. Завацький, Ю.А. Завацький, Н.В. Міщенко, Г.М. Побокіна, М.В. Тоба / За заг. ред. Н.Є. Завацької, А.М. Журби. – К. : ПВТП «LAT&K», 2019. – 201 с.
12. Особистість як суб'єкт подолання кризових ситуацій: психологічна теорія і практика : [монографія] / За наук. ред. С.Б. Кузікової та ін. – Кн. 2. – Суми : Вид-во СумДПУ імені А.С. Макаренка, 2017. – С. 180 – 201.
13. Психологічні засади проектування та прогнозування розвитку особистості : монографія / Ю.О. Бохонкова, Н.Є. Завацька / Під ред. Н.Є. Завацької. – Сєверодонецьк : СНУ ім. В. Даля, 2014. – 220 с.
14. Психологічні технології ефективного функціонування та розвитку особистості : монографія / Н.Є. Завацька, Ю.А. Завацький та ін. / За заг. ред. С.Б. Кузікової, С.Д. Максименка. – Суми: СумДПУ ім. А.С. Макаренка, 2019. – Т.6. – 540 с.
15. Психологічні основи розвитку особистості : монографія / Н.Є. Завацька, Ю.А. Завацький та ін. / За заг. ред. В.В. Бочелюка. – Запоріжжя: Просвіта, 2020. – Т.7. – 420 с.
16. Соціально-психологічне забезпечення соціалізації вихованців закритих освітніх закладів: монографія / Н.Є. Завацька, В.В. Арнаутова, І.Є. Жигаренко; за ред. Н.Є. Завацької. – Сєверодонецьк : СНУ ім. В. Даля, 2016. – 258 с.
17. Соціально-психологічні особливості самореалізації особистості в сучасному суспільстві: монографія / В.Й. Бочелюк, Н.Є. Завацька, А.О. Кононенко, А.Ю. Федоров, Л.В. Новицька ; за ред. Н.Є. Завацької. – [2-е вид. перероб. і доп.]. – Сєверодонецьк : СНУ ім. В. Даля, 2016. – 435 с.
18. Бровендер О.О. Актуальні проблеми в соціальній роботі : навчальний

- посібник / О.О. Бровендер, Н.Є. Завацька, Л.В. Спицька. – Сєверодонецьк : Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2021. – 90 с.
19. Бровендер О.О. Ведення професійних документів : навчальний посібник / О.О. Бровендер, Н.Є. Завацька, Л.В. Спицька. – Сєверодонецьк : Вид-во СНУ ім В. Даля, 2021. – 36 с.
20. Бровендер О.О. Вступ до спеціальності «Соціальна робота» : навчальний посібник / О.О. Бровендер, Н.Є. Завацька, Л.В. Спицька. – Сєверодонецьк : Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2021. – 104 с.
21. Бровендер О.О. Історія соціальної роботи : навчальний посібник / О.О. Бровендер, Н.Є. Завацька, Л.В. Спицька. – Сєверодонецьк : Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2021. – 66 с.
22. Бровендер О.О. Психологія соціально дезадаптованої поведінки підлітків із дистантних сімей та її корекція : монографія / Н.Є. Завацька, Л.В. Боярин, М.М. Бриль, Л.В. Спицька / Під ред. Н.Є. Завацької. – Сєверодонецьк : Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2015. – 227 с.
23. Психологія делінквентної поведінки неповнолітніх та її корекція в умовах закладів соціальної реабілітації : монографія / В.Й. Бочелюк, Н.Є. Завацька, Л.В. Спицька / Під ред. проф. Н.Є. Завацької. – Сєверодонецьк : Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2016. – 278 с.
24. Соціально-психологічна корекція суїцидонебезпечних станів особистості зрілого віку : монографія / Завацька Н.Є., Кованда О.В., Завацький В.Ю., Завацький Ю.А., Спицька Л.В., Тоба М.В., Шаповалова В.А. / За ред. Н.Є. Завацької, О.В. Кованди. – Сєверодонецьк : Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2020. – 216 с.
25. Соціально-психологічні особливості саморегуляції молоді у конфліктних ситуаціях міжособистісної взаємодії: монографія / Завацька Н.Є., Ахтирська Ю.І., Комар Т.В., Завацький В.Ю., Бурлакова І.А., Жигаренко І.Є. / За наук. ред. Н.Є. Завацької, Ю.І. Ахтирської. К.: ПВТП «LAT&K», 2023. 180 с.
26. Соціально-психологічні основи реінтеграції молоді в умовах трансформаційного соціуму: монографія / О.О. Блискун, Н.Є. Завацька,

- М.В. Тоба, Т.В. Комар, О.О. Лукашов / за наук. ред. О.О. Блискун, Н.Є. Завацької. К.: ПВТП «LAT&K», 2023. 295 с.
27. Соціально-психологічні засади самоорганізації молоді в період суспільних трансформацій: [монографія] / І.М. Гоян, Н.Є. Завацька, Т.В. Комар, В.Ю. Завацький, О.О. Лукашов / За наук ред. І.М. Гояна, Н.Є. Завацької. К.: ПВТП «LAT&K», 2023. 284 с.
28. Соціально-психологічні засади особистісно-професійної адаптації фахівців соціономічного профілю: монографія / Н.Є. Завацька, І.Є. Жигаренко, Є.В. Гейко, Н.А. Добровольська, В.Ю. Завацький, О.Л. Шевченко / За наук ред. Н.Є. Завацької, І.Є. Жигаренка. К.: ПВТП «LAT&K», 2023. 194 с.
29. Соціально-психологічні особливості життєвого вибору особистості в період ранньої дорослості : монографія / Завацька Н.Є., Побокіна Г.М., Турбан В.В., Гейко Є.В., Лукашов О.О. / За ред. Н.Є. Завацької, Г.М. Побокіної, В.В. Турбан. [2-ге вид. перероб і доп.]. К.: ПВТП «LAT&K», 2023. 171 с.

III ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Загальна кількість завдань іспиту – **14**. На виконання роботи відведено **30 хвилин**.

В основу визначення рейтингу покладено результати обраховані на основі суми тестових балів. Для кожного запитання тесту встановлюється відповідна система оцінювання:

1. Запитання **1-10** малої складності – **1 бал (сума 10 балів)**;
2. Запитання **11-13** середньої складності – **3 бали (сума 9 балів)**;
3. Запитання **14** підвищеної складності – **6 балів (сума 6 балів)**.

Сума тестових балів при якій іспит вважається складеним – **5-25 балів**.

Загальна сума тестових балів за всі правильні відповіді **25 тестових балів** – відповідає **200 балам** рейтингової оцінки. Пороговий тестовий бал («склав/не склав») для вступного іспиту становить **5 тестових балів** – відповідає **100 балам** рейтингової оцінки.

Рейтингова оцінка за 100-бальною шкалою (від 100 до 200 балів)

визначається відповідно до таблиці відповідності тестових балів рейтинговій оцінці.

Таблиця 1

Відповідність тестових балів рейтинговій оцінці

Тестовий бал, S (сума балів за правильні відповіді на запитання)	Рейтингова оцінка, BB
0-4	не склав
5	100
6	105
7	110
8	115
9	120
10	125
11	130
12	135
13	140
14	145
15	150
16	155
17	160
18	165
19	170
20	175
21	180
22	185
23	190
24	195
25	200

Голова фахової атестаційної комісії

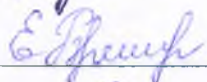

д.ф.н. Кузьміна С.Л.

Члени фахової атестаційної комісії

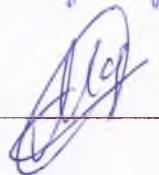

д.пс.н. Завацька Н.Є.

ст.в. Бровендер О.О.

Відповідальний секретар ПК

3 оригіналом
згідно